

VYJADRENIE K REAKCII SÚDNEJ RADY ZO DŇA 20.01.2025

Súdna rada napísala reakciu na “niektoré informácie, ktoré odzneli na konferencii organizovanej Medzinárodnou komisiou právnikov dňa 15. januára 2025 (ďalej aj “konferencia”) od pána Petra Čuroša, právnik VIA IURIS a na viaceré tvrdenia VIA IURIS namierené proti Súdnej rade Slovenskej republiky ako ústavnému orgánu sudcovskej legitimacy”. Keďže táto rozsiahla reakcia sa týka viacerých vyjadrení združenia VIA IURIS, predkladáme k nej naše stanovisko.

Predovšetkým považujeme za dôležité uviesť hneď v úvode, že kritika výkonu verejnej moci, vrátane súdnej moci, je nevyhnutná pre zdravý vývoj demokracie a budovanie právneho štátu. Kritika súdnej rady, rovnako ako ani kritika súdnej moci nie je zásahom do nezávislosti súdnej moci. Ak by sme pristúpili na tento koncept, že akákoľvek kritika súdnej moci znamená zásah do jej nezávislosti, súdna moc by sa stala nekritizovateľnou a nedotknuteľnou, nadradenou ostatným mociam a všetkým obyvateľom. To by bol prejav autoritárskeho, nie demokratického zriadenia.

Tiež treba uviesť, že VIA IURIS je občianske združenie, ktorého členovia realizujú ústavné právo na združovanie. VIA IURIS nie je štátny orgán, orgán samosprávy ani iný subjekt verejnej moci či verejnoprávna inštitúcia, na rozdiel od súdnej rady nemá ani žiadne kompetencie vo vzťahu k justícii. VIA IURIS ako subjekt súkromného práva realizuje len svoje právo na slobodu prejavu a výkon verejnej kontroly. V tomto kontexte vyjadrenia VIA IURIS nemôžu ohroziť nezávislosť súdnictva, ako to súdna rada uvádza vo svojom rozsiahlom stanovisku.

K jednotlivým výhradám súdnej rady uvádzame nasledovné:

Súdna rada sa ohradila voči niektorým tvrdeniam nášho kolegu Petra Čuroša na konferencii, pričom tvrdí, že jeho vyjadrenia *“dehonestujú a politizujú v európskom priestore nie len Súdnu radu Slovenskej republiky ako ústavný orgán sudcovskej legitimacy, ale aj slovenských sudcov, ktorí si do súdnej rady zvolili deväť svojich zástupcov, čo je polovica členov súdnej rady.”*

Toto tvrdenie je prekvapujúce, keďže kolega Čuroš nielenže neútočil na sudcov, na súdnu moc a ani na súdnu radu, práve naopak, vo svojom príspevku hovoril o krokoch predstaviteľov výkonnej a zákonodarnej moci voči sudcom, ktoré môžu ohrozovať ich nezávislosť a nestrannosť.

Ďalej sa v liste súdnej rady uvádza, že *“pán Čuroš vo svojom príspevku poukázal na nízke hodnotenie stavu právneho štátu, pričom identifikoval, že je tomu tak preto, lebo za posledné obdobie na Slovensku sa objavili okrem iného aj fenomény, ako politizácia inštitúcií a útoky na justíciu nie len zo strany vlády ale aj zvnútra samotnej justície.”*

Toto tvrdenie je nepravdivé.

Kolega Čuroš hovoril o nízkej úrovni dôvery v nezávislosť slovenských súdov v súvislosti s reportom ENCJ (Európska sieť súdnych rád, ktorej je Súdna rada SR členom) z roku 2022 zameranom na nezávislosť a zodpovednosť súdnictva. V reporte má Slovensko svoju podkapitolu, pričom kolega uviedol, že z tabuľky vyplýva, že väčšina formálnych záruk nezávislosti a zodpovednosti súdov a sudcov sú splnené a jediný údaj, ktorý nezodpovedá týmto nastaveným zárukám, je miera dôvery verejnosti v nezávislosť súdov, ktorá je vzhľadom na záruky na neobvykle nízkej úrovni (33%).

Zdroj: oficiálny zápis z konferencie

Súdna rada tiež uvádza, že *"Vo svojom vyjadrení hovoril aj o reakcii súdnej rady a vlády na Správu EK o právnom štáte 2024 a povedal, že bola rovnaká/identická. Uviedol, že ako keby súdna rada Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky spolupracovali/koordinovali sa a súdna rada stojí na strane vlády."*

Toto tvrdenie je nepravdivé.

Kolega Čuroš uviedol, že oficiálna reakcia Súdnej rady SR a oficiálna reakcia vlády SR boli odmietavé voči Rule of Law Report 2024 a použili podobnú argumentáciu. Povedal tiež, že Súdna rada sa argumentačne pridala k vláde SR. (*„Judicial Council "sided" with the argumentation of the government“*).

Zdroj: oficiálny zápis z konferencie

K tomuto je nutné ešte dodať, že zástupca súdnej rady bol prítomný na konferencii a svoje výhrady mohol verejnej formulovať, rozporovať tvrdenia kolegu Petra Čuroša či mu klásť doplňujúce otázky. To sa však nestalo.

Súdna rada v ďalšom odseku odkazuje na jeden zo statusov VIA IURIS uverejnený na sociálnej sieti Facebook týkajúci sa stanoviska súdnej rady k Správe o právnom štáte, v ktorom je uverejnená fotografia tváre predsedu vlády a predsedníčky súdnej rady. Súdna rada uvádza, že *“Stalo sa tak len štyri mesiace po atentáte na predsedu vlády Roberta Fica.”*

Nie je zrejmé, čo týmto odsekom súdna rada sleduje a ani ako súvisí pokus o atentát na predsedu vlády so statusom VIA IURIS na sociálnych sieťach. V tejto súvislosti sa nemožno ubrániť dojmu, že toto spojenie zo strany súdnej rady je manipulatívne a účelové.

Súdna rada uverejnila stanovisko ku Správe o právnom štáte, VIA IURIS toto stanovisko porovnala s postojom vlády Slovenskej republiky a skonštatovala, že sú takmer identické.

Toto konštatovanie sme podložili výrokmí niektorých predstaviteľov vlády a niektorých predstaviteľov súdnej rady. Napokon, ani súdna rada nerozporovala, že by tieto stanoviská boli podobné. Namietala len tvrdenia, že “svoje stanoviská a kroky koordinuje s vládou” a že “stojí po jej boku” - takéto tvrdenia sme však neuviedli ani v statuse na sociálnej sieti ani na konferencii.

K ďalším bodom údajného “dehonestovania” súdnej rady uvádzame:

K bodu 1, v ktorom sa súdna rada vracia k téme odvolávania bývalého predsedu súdnej rady Jána Mazáka.

Naša kritika smerovala k tomu, že odvolávanie Jána Mazáka z postu predsedu súdnej rady bolo čo do procesu nedôstojné. Poznáme rozhodnutie ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti Jána Mazáka a rešpektujeme ho, to však neznamená, že sa s ním v plnom rozsahu stotožňujeme. V demokratickom a právnom štáte je úplne v poriadku mať iný názor, ako má ústavný súd. To platí napríklad aj vo vzťahu k ústavnosti skrátených legislatívnych konaní, kde má VIA IURIS tiež odlišný názor ako ústavný súd. Znovu opakujeme, že súdna moc a aj súdne rozhodnutia sú kritizovateľné v demokratickej spoločnosti a kritika či iný názor, ak nie je nenávisťný či znevažujúci, nemôže byť potláčaný, aj keď sa týka súdnictva.

Súdna rada má pravdu v tom, že sme v statuse na sociálnej sieti nesprávne uviedli pomery pri hlasovaní. Faktom je, že nikto nehlasoval proti odvolaniu, dvaja členovia sa zdržali. Za chybu v statuse sa ospravedlňujeme. Táto chyba však nijako nemení význam predmetného statusu a už vôbec nijako nemôže dehonestovať súdnu radu.

K bodu 2 a 3, v ktorom súdna rada reaguje na ďalší status VIA IURIS s podnadpisom “Piata kolóna je horšia než útoky ministra?”:

Súdna rada uvádza, že VIA IURIS “manipuluje a zavádza verejnosť” a “navodzuje dojem, že súdnej rade neprekážal útok ministra vnútra v novembri 2023 na konkrétneho sudcu, čím opäť navodzuje dojem, že súdna rada ide v súlade s vládou Róberta Fica”. Ide zjavne len o “dojem” súdnej rady, o súlade s vládou sa v statuse nepíše.

Na zasadnutí súdnej rady v novembri 2023 však zaznelo od členky súdnej rady Ayše Pružinec Eren, že *“minister Eštok vtedy iba povedal, že je možné, že tento sudca bude čeliť trestnému stíhaniu za ohýbanie práva a možno disciplinárnemu návrhu. Nič dehonestujúce na jeho adresu podľa mňa nepovedal. Áno, kritizoval ho za rozhodovacia činnosť, ale nepovedal, že je členom piatej kolóny ... čo si dovolili sudcovia.”* V tomto kontexte je nepochopiteľný a ničím nepodložený záver súdnej rady, že VIA IURIS “manipuluje a zavádza verejnosť”.

Nie je zrejmé, prečo súdna rada označuje za nepravdivý prepis výrokov členky súdnej rady. Do statusu sme uviedli tú časť výroku, ktorá sa týkala na jednej strane znižovania významu útoku na sudcu zo strany ministra vnútra a na druhej strane zvyšovania významu výrokov iných členov súdnej rady. Skutočnosť, že členka súdnej rady sa na jej zasadnutí nevyjadrila presne, nie je našou zodpovednosťou. Členka súdnej rady považovala výroky Jána Mazáka, bývalého sudcu a predsedu súdnej rady za závažnejšie ako výroky predstaviteľa vládnej moci, ktorý sa vyhráža sudcovi disciplinárnym a trestným konaním za jeho rozhodnutie. Súdna rada vo svojom vyjadrení túto skutočnosť nerozporuje.

K bodu 4, kde súdna rada reaguje na výzvu právnikov na portáli MojaPetícia.sk.

Nie je úplne zrejmé, čo súdna rada chcela týmto bodom povedať, je však zavádzajúci a mylný. Súdna rada uviedla, že VIA IURIS zverejnila výzvu “Vyhlásenie právnikov: Aj kritika súdnych rozhodnutí je súčasťou slobody prejavu”.

Predovšetkým, nejde o iniciatívu ani podpisovú akciu VIA IURIS. Organizátori verejnej výzvy sú pri podpisovej výzve transparentne uvedení, stačí sa pozrieť. To, že je výzva publikovaná na petičnom webe MojaPetícia.sk, ktorý prevádzkujeme, neznamená, že sme

autormi výzvy, rovnako ako nie sme autormi ďalších stoviek podpisových akcií zverejnených na tomto webe.

V tejto súvislosti vyznieva tiež úsmevne konštatovanie, že sa nepodarilo dosiahnuť aspoň 1000 podpisov (znovu zdôrazňujeme, že podpisy žiadali organizátori výzvy, nie VIA IURIS, ako to nesprávne uvádza súdna rada), ku dnešnému dňu bolo podpisov 937.

Viacerí právnici a právničky VIA IURIS však túto výzvu podporili, lebo sa s jej obsahom stotožňujú.

K bodu 5, ktorý sa týka odvolávania členov súdnej rady:

VIA IURIS konzistentne kritizuje spôsob, akým vláda Roberta Fica pristupuje k výmenám členov súdnej rady, nie však samotný fakt, že k týmto výmenám došlo. Kritizovali sme to, že vláda vymenila členov súdnej rady ešte pred tým, ako získala dôveru v parlamente na svojom prvom zasadnutí. Kritizovali sme tiež skutočnosť, že sa odvolaní členovia o svojom odvolaní dozvedeli z médií. Upozornili sme aj na fakt, že poslanci SMER-SD v minulosti iniciovali konanie pred ústavným súdom, kde namietali neústavnosť zmeny spôsobu odvolávania členov súdnej rady, avšak po nástupe k moci zmenili názor a pôvodne odmietané ustanovenie okamžite použili.

Kritizovali sme aj spôsob odvolania Jána Mazáka a Andreja Majerníka Národnou radou SR preto, že uvádzané dôvody odvolania sa nezakladali na pravdivom skutkovom základe, čo Andrej Majerník konštatoval aj pri vypočutí na Ústavnoprávnom výbore NR SR.

V žiadnom v našich verejných vyjadreniach nezaznelo, že by išlo o postup v rozpore so zákonom či ústavou.

Tento postoj nie je ovplyvnený ani skutočnosťou, že Andrej Majerník je členom Rady VIA IURIS. Napokon náš postoj ako aj postoj Andreja Majerníka sú v zhode v tom ohľade, že

Andrej Majerník po odvolaní z funkcie člena Súdnej rady nepodal ústavnú sťažnosť, ktorou by namietal neústavnosť svojho odvolania. Spájanie jeho odvolania s ústavnými sťažnosťami niektorých odvolaných členov súdnej rady vyznieva rozpačito.

Súdna rada vo svojom liste používa na adresu výrazy ako “hrubý zásah do nezávislosti súdnej moci”, “dehonestovanie súdnej rady”, “difamačné a osočujúce tvrdenie”, “manipuluje a zavádza verejnosť”, akoby išlo len o prázdne slová bez obsahu.

Tieto výrazy však majú svoj konkrétny obsah, napriek tomu sú v liste súdnej rady nepodložené, bez opory vo faktoch a v skutkovom stave. Súdna rada ich používa ako synonymum výrazov “kritika”, “kritický názor”, “spätná väzba” alebo dokonca len “nesúhlas”.

Už v úvode sme uviedli, že súdna rada, ba ani súdna moc nemajú imunitu voči kritike, naopak - kritická spätná väzba aj zo strany verejnosti je žiadúca a v demokratickom a právnom štáte aj nevyhnutná.

A v tejto súvislosti vyznieva prinajmenšom neštandardne, ak ústavný orgán nie je schopný akceptovať kritický pohľad verejnosti. Zároveň vysiela signál o nebezpečnom uzatváraní sa do seba jednej z troch mocí v štáte, keď pod rúškom boja proti zásahom do nezávislosti súdnej moci odmieta akýkoľvek iný pohľad.

Veríme však, že v prípade súdnej rady a jej listu, ktorý nám adresovali, ide iba o ojedinelé, hoci svojím rozsahom nie banálne, nedorozumenie.

Katarína Batková

Výkonná riaditeľka VIA IURIS